

1. Obiekt

JĘDRZEJOWSKA KOLEJ DOJAZDOWA - MOST KOLEJOWY (13)

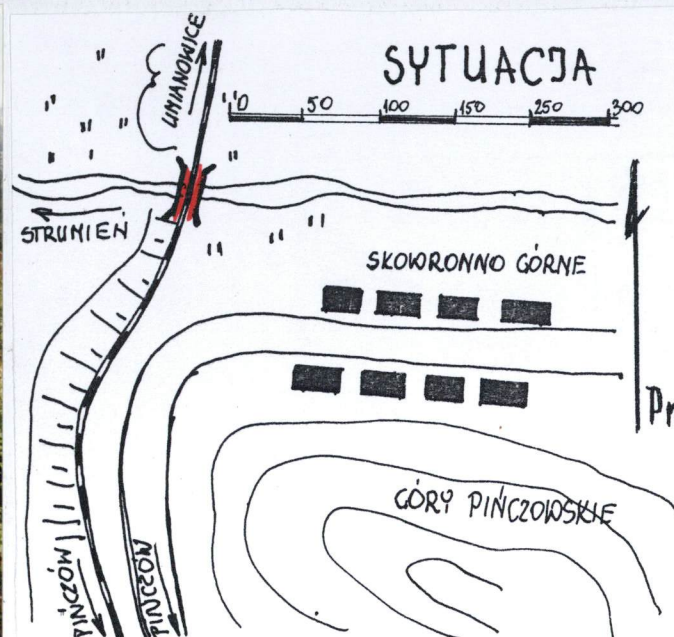
2. Czas powstania

1953

3. Miejscowość

SKOWRONNO GRN.

11. Widok przęsła mostu, neg. 300/323/5; sytuacja; orientacja; schemat przebiegu linii JKD

4. Adres

Odcinek międzystacyjny
Umanowice - Pińczów, km. 3,622
(nad strumieniem bez nazwy)

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo kieleckie

gmina / pow. Pińczów

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo kieleckie

powiat Pińczów

8. Właściciel i jego adres

Wschodnia DOKP Lublin
Zarząd Kolei Dojazdowych
22-101 Chełm, ul. Chopina 1
tel. 082/641-208

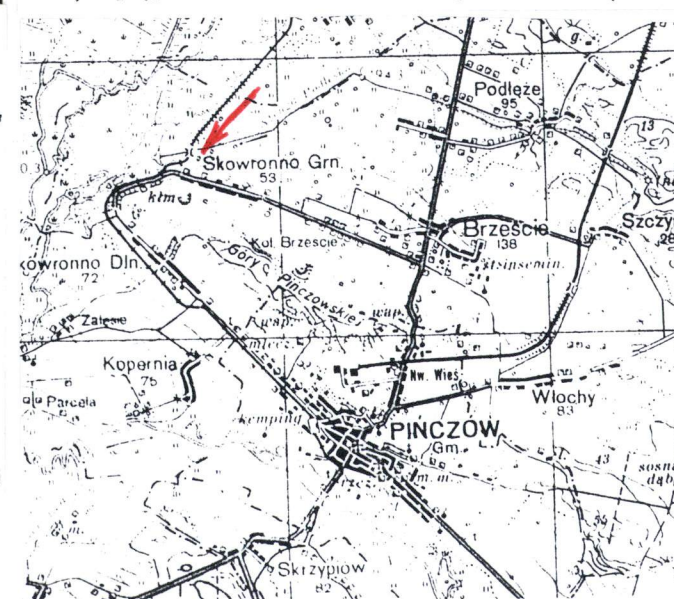
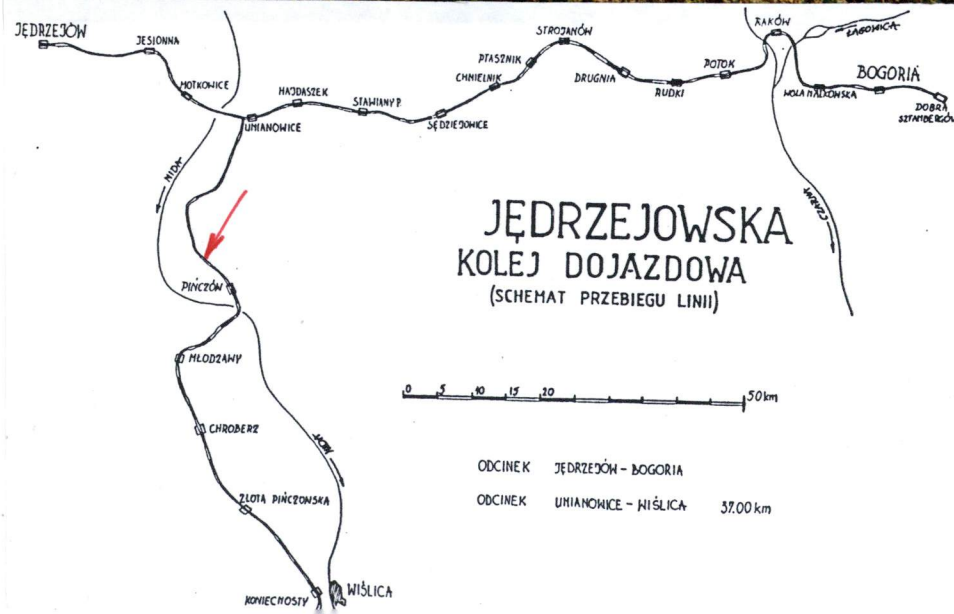
9. Użytkownik i jego adres

Jędrzejowska Kolej Dojazdowa
28-300 Jędrzejów, ul. Dojazd 1
tel. 0-498/622-55

10. Rejestr zabytków

Nr

data

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Pierwotnie trasa Pińczowskiej Kolei Dojazdowej zbudowanej w latach 1923-1926 na odcinkach międzystacyjnych Pińczów - Hajdaszek prowadzona była ok. 3/4 km. na zachód od trasy współczesnej. Wiodła przez Nową Wieś gdzie u zbiegu linii kolejowej z drogą zlokalizowano stację kolejową Erdmanówka. Trasa kolejki wznosiła się tutaj serpentynami pomiędzy wzgórzami Garbu Pińczowskiego.

W 1953 r. gdy przebudowywano torowiska PKD na rozstaw 750 mm postanowiono poprowadzić linię z Pińczowa do Hajdaszka nową trasą przez Skowronno i Umianowice. Liczyła ona 11 km. i była o 4 km. krótsza od starszej, którą całkowicie zlikwidowano w latach 50-tych XX w.

Most w Skowronnie zbudowano na nowej trasie. Oparto go na przyczółkach betonowych. Most zyskał tradycyjny dla tego rejonu model mostu belkowego, wolnopodpartego.

Był to jeden z pierwszych mostów PKD opartych na stałych przyczółkach betonowych. Spękania występujące na podporach brzegowych wskazują dzisiaj, że zastosowanie tego modelu mostu nie było właściwe dla tej linii - z uwagi na geologię gruntu, bagnistego. Stałe osiadanie podpór uzasadniało tutaj trwanie przy tradycyjnym modelu mostu opartego na lekkich podporach drewnianych, których okresowa wymiana nie narażała na trudności technicznych.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Most zbudowano na strumieniu bez nazwy, lewym dopływem Nidy, która biegnie w odległości ok. 1,5 km. od mostu. Most prowadzony jest na wysokim nasypie kolejowym (wys.ok. 2,5 m.). Strumień zbiera wody ze stoków Gór Pińczowskich. Poziom jego wód jest nierównomierny w skali roku. Charakteryzują go gwałtowne przybory wody, stąd z obu jego stron zbudowano wały przeciwpowodziowe. Przecina je linia kolejowa i właśnie tutaj, na międzywale zbudowano most. Wokół rozpościerają się bagna.

Konstrukcja i materiał. Most jednoprzęsłowy o konstrukcji belkowej, wolnopodpartej.

Podpory mostu wykonane jako betonowe, betonowo-ziemne o ścianach wylewanych na mokro, w szalunkach drewnianych. Przyczółki posiadają skrzydła betonowe prowadzone prostopadle do osi strumienia, częściowo zatopiono je w wały przeciwpowodziowe. Szerokość przyczółka 2,6 m., długość skrzydeł 2,0 m.

Przęsło. Wykonane z trzech belek stalowych, walcowanych NP 50, o stopie szerokiej na 18 cm. Długość belek po 10,5 m. Ułożone są one w rozstawie 0,9 m. Przęsło posadowiono na ławie podłożyskowej przyczółka za pośrednictwem stalowej szyny.

Pomost. Wykonany z mostownic (krawędziaka 24 x 24 cm.) długości 2,8 m. Ułożone są one w rozstawie co 0,6 m. na stalowych dwuteowych belkach przęsła. Na mostownicach zamocowano szyny kolejowe w rozstawie 750 mm.

Wyposażenie. Most nie posiada pomostu roboczego dla pieszych, bariery, pokrycia międzytorza. Na międzytorzu wprowadzono wywrotnice - z szyn kolejowych.

14. Kubatura struktura przestrzeni długość mostu 14,5 m. szerokość pomostu 2,8 m. max. światło przęsła 2,70 m. wysokość konstrukcyjna ok. 0,80 m.	15. Powierzchnia użytkowa pow. pomostu 40,60 m ² . rozstaw torowiska 750 mm	16. Przeznaczenie pierwotne most kolejki wąskotorowej 600 a od roku 1953 - 750 mm	17. Użytkowanie obecne most kolejki wąskotorowej 750 mm
18. Prace budowlane i konserwatorskie Most utrzymał pierwotny układ statyczny. Prowadzone tutaj prace konserwacyjne ograniczały się do okresowej wymiany mostownic. Ostatnie przeprowadzono w poł. lat 80-tych XX w.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Most spełnia warunki ruchu kolejowego: osobowego i towarowego. Na moście systematycznie prowadzone są przeglądy i prace remontowe polegające m.in. na stałej wymianie mostownic. Betonowe ściany przyczółków spękanne - wskutek osiadania konstrukcji.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Budowla stanowi modelowe rozwiązanie niskowodnego mostu kolejowego opartego na przyczółkach betonowych, jednoprzęsłowego, z przęsłem stalowym, wolnopodpartym, belkowym. Z uwagi na dzieje JKD, zachodzące tutaj procesy przemiany technicznej i cywilizacyjnej, nasycenie linii dziełami kultury technicznej objąć linię Jędrzejów-Umianowice-Wislica i Umianowice-Raków ochroną prawną - wpis do rejestru zabytków chroniąc równocześnie tradycyjne mosty, w tym reprezentatywny dla ich modelu most w Skowronnie Grn., oddający materiały i technologie stosowane w budownictwie mostowym lat 50-tych XX w.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- Księga inwentarzowa JKD, w: JKD, Jędrzejów, ul. Dojazd 1

24. Uwagi różne

patrz karta ewidencyjna: Jędrzejowska Kolej Dojazdowa - Zespół i karty obiektów zabytkowych tam wymienionych

25. Opracował Program komputerowy karty - Word for Windows - BSiDZT S. Januszewski

tekst mgr inż. Leszek Budych 15 wrzesień 1994 r.

plany, rysunki mgr inż. Leszek Budych 15 wrzesień 1994 r.

zdjęcia fotogr. mgr inż. Leszek Budych , dr Stanisław Januszewski 15 wrzesień 1994 r.

miejsce przechowywania negatywów BSiDZT S. Januszewski

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO !

22. Bibliografia

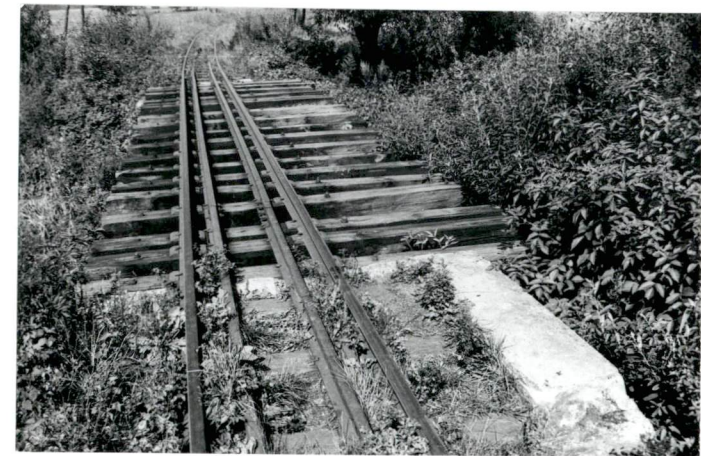
- Z Wasiutyński, O architekturze mostów, Warszawa 1971

- Mosty niskowodne. Instrukcja i album, MON, Warszawa 1950

26. Adnotacje o Inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)**23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)****27. Załączniki**

Nr 1 - dokumentacja fotograficzna i rysunkowa

1. Miejscowość Skowronno Grn.	2. Obiekt JKD (13) MOST KOLEJOWY	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) dokumentacja fotograficzna i rysunkowa (VERTEI)
---	--	---

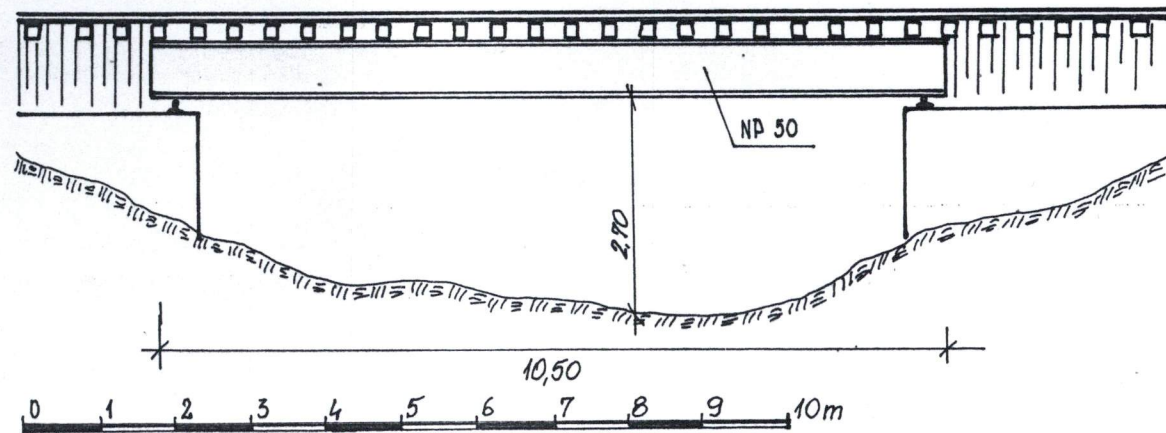
1. Przyczółek betonowy i stalowe przęsło mostu, neg. 300/447/5

2. Pomost mostu z torowiskiem, neg. 300/446/4

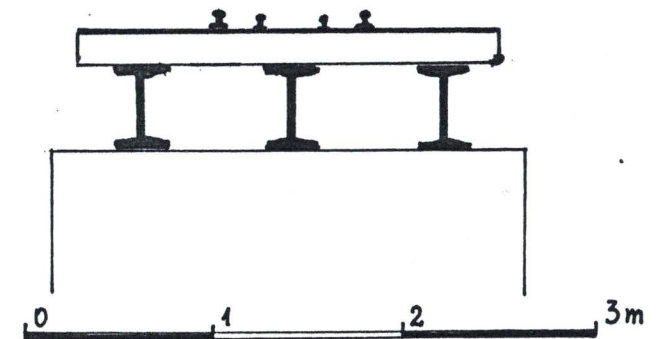
Wkładkę założył: mgr inż. Leszek Budych 15 wrzesień 1994 r

Miejsce przechowywania negatywów: BSiDZT S. Januszewski

WIDOK Z BOKU

PRZEKRÓJ POPRZECZNY

WIDOK Z GÓRY

